

บทที่ ๕

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง “ การปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรมของนักเรียนโรงเรียนกอบกาญจน์ศึกษามูลนิธิ อำเภอดงหลวง จังหวัดสงขลา ” ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรมของนักเรียนโรงเรียนกอบกาญจน์ศึกษามูลนิธิ อำเภอดงหลวง จังหวัดสงขลา เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรมของนักเรียนโรงเรียนกอบกาญจน์ศึกษามูลนิธิ อำเภอดงหลวง จังหวัดสงขลา ที่มีเพศ ระดับชั้นปี เกรดเฉลี่ย อาชีพผู้ปกครอง จำนวนครั้งในการทำกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา และสถานภาพครอบครัว ต่างกัน และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรมของนักเรียนโรงเรียนกอบกาญจน์ศึกษามูลนิธิ อำเภอดงหลวง จังหวัดสงขลา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา ๒๕๕๖ ของโรงเรียนกอบกาญจน์ศึกษามูลนิธิ อำเภอดงหลวง จังหวัดสงขลา จำนวน ๔๒๑ คนโดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีใช้ตารางสำเร็จรูปของเคร็ชชี และมอร์แกน โดยเมื่อเปิดตารางจากจำนวนประชากร ๔๒๑คน ได้กลุ่มตัวอย่าง ๒๐๑คนสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตามลำดับชั้น แบบสัดส่วน โดยเทียบบัญญัติไตรยางค์จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)โดยใช้ตารางเลขสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามการปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรมของนักเรียนโรงเรียนกอบกาญจน์ศึกษามูลนิธิ อำเภอดงหลวง จังหวัดสงขลาซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่น.๙๕๐

สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ค่าความถี่, ค่าร้อยละ,ค่าเฉลี่ย, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน, ค่า t-test, ค่า F-test และทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ ตามวิธีการ LSD(Least Significant Difference)

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรมของนักเรียนโรงเรียนกอบกาญจน์ศึกษามูลนิธิ อำเภอดงหลวง จังหวัดสงขลา” สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

๕.๑.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

- ๑) จำแนกตามเพศพบว่า นักเรียนที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีจำนวน ๑๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๒๒ และเป็นเพศชายมีจำนวน ๙๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๗๘
- ๒) จำแนกตาม ระดับชั้นปี พบว่านักเรียนที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ อยู่ในระดับชั้นปี ม.๑ มีจำนวน ๗๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๓๑ รองลงมา คือระดับชั้นปี ม.๓ มีจำนวน ๖๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๘๔ และระดับชั้นปี ม.๒ มีจำนวน ๖๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๘๕
- ๓) จำแนกตาม เกรดเฉลี่ย พบว่านักเรียนที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มี เกรดเฉลี่ย ๒.๐๐ - ๒.๙๙ มีจำนวน ๙๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๒๖ รองลงมา คือ เกรดเฉลี่ย ตั้งแต่ ๓.๐๐ ขึ้นไป มีจำนวน ๗๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๓๑ และเกรดเฉลี่ย น้อยกว่า ๒.๐๐ มีจำนวน ๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๔๓
- ๔) จำแนกตาม อาชีพผู้ปกครอง พบว่านักเรียนที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ ผู้ปกครองมีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว มีจำนวน ๘๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๗๙ รองลงมา คือ อาชีพเกษตรกร/รับจ้างทั่วไป มีจำนวน ๗๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๘๓ อาชีพแม่บ้าน/พ่อบ้าน มีจำนวน ๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๙๔ และอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจมีจำนวน ๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๔๕
- ๕) จำแนกตามจำนวนครั้งในการทำกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา(ต่อสัปดาห์) พบว่านักเรียนที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ ทำกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา (ต่อสัปดาห์) ๑-๓ ครั้ง มีจำนวน ๑๔๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๑๕ รองลงมา คือ ทำกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา (ต่อสัปดาห์) ๔-๖ ครั้ง มีจำนวน ๔๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๘๘ และทำกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา (ต่อสัปดาห์) ตั้งแต่ ๗ ครั้ง ขึ้นไป มีจำนวน ๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๙๖
- ๖) จำแนกตามสถานภาพครอบครัวพบว่านักเรียนที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ มีสถานภาพครอบครัวอยู่ร่วมกับพ่อแม่มีจำนวน ๑๖๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๑.๐๙ รองลงมา คือ สถานภาพครอบครัว อยู่กับพระ /สถานสงเคราะห์ มีจำนวน ๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๔๔ และสถานภาพครอบครัวอยู่กับญาติมีจำนวน ๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๔๗

๕.๑.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักศีลธรรมของนักเรียนโรงเรียนกอบกาญจน์ศึกษามูลนิธิ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ดังนี้

การปฏิบัติตามหลักศีลธรรมของนักเรียนโรงเรียนกอบกาญจน์ศึกษามูลนิธิ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาโดยรวมทั้ง ๖ ด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านปฏิสันถารคารวตา (การเคารพในการต้อนรับ) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.91$) รองลงมา คือ ด้านพุทธคารวตา (การเคารพในพระพุทธเจ้า) ($\bar{X}=3.80$) ส่วนด้านสังฆคารวตา (การเคารพในพระสงฆ์) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=3.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

๑) ด้านพุทธคารวตา (การเคารพในพระพุทธรูป) นักเรียนมีการปฏิบัติตนตามหลักคารวธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.80$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยพบว่า ข้อที่ ๑ นักเรียนแสดงความเคารพต่อ พระพุทธรูป ด้วยการกราบไหว้ด้วยเบญจางคประดิษฐ์ถูกต้องเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.86$) รองลงมา คือ ข้อที่ ๓ นักเรียนระลึกถึงพระคุณของพระพุทธรูป ได้แก่ พระปัญญาคุณ พระกรุณาธิคุณ และบริสุทธิคุณ ($\bar{X}=3.78$) ส่วนข้อที่ ๒ นักเรียนตั้งใจเปล่งวาจากล่าวคำบูชาสรรเสริญถึงพระคุณของพระพุทธรูป มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=3.77$)

๒) ด้านธัมมคารวตา (การเคารพในพระธรรม)นักเรียนมีการปฏิบัติตนตามหลักคารวธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก($\bar{X}=3.60$)เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่ ๓ นักเรียนปฏิบัติหน้าที่ชีวิตให้อยู่ในกรอบของหลักไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ และปัญญามีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.81$) รองลงมา คือ ข้อที่ ๔ นักเรียนปฏิบัติหน้าที่ในชีวิตให้อยู่ในกรอบของหลักไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ และปัญญา ($\bar{X}=3.64$) ส่วนข้อที่ ๒ เมื่อมีการแสดงธรรมนักเรียนไปฟังธรรมมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด($\bar{X}=3.36$)

๓) ด้านสังฆคารวตา (การเคารพในพระสงฆ์) นักเรียนมีการปฏิบัติตนตามหลักคารวธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก($\bar{X}=3.54$)เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่ ๑ นักเรียนเมื่อไปสู่ที่บำรุงของพระสงฆ์มีการแสดงความเคารพด้วยการประนมมือกราบไหว้ถูกต้องเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.88$) รองลงมา คือ ข้อที่ ๕ นักเรียนปฏิบัติต่อพระสงฆ์ด้วยจิตเลื่อมใส เช่น มีการดูแลความสะอาด ($\bar{X}=3.74$) ส่วนข้อที่ ๒ นักเรียนหมั่นไปพบปะสนทนาธรรมกับพระสงฆ์มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด($\bar{X}=3.06$)

๔) ด้านสิกขาการวตา (การเคารพในการศึกษา) นักเรียน มีการปฏิบัติตนตามหลักคารวธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก($\bar{X}=3.66$)เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่ ๓นักเรียนแสดงความเคารพต่อผู้สอน เช่น บิดามารดา ครูอาจารย์ถูกต้องเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.89$) รองลงมา คือ ข้อที่ ๑ นักเรียนรู้จักตระหนักถึงคุณค่าของการศึกษาหาความรู้ทางโลก ($\bar{X}=3.86$) ส่วน ข้อที่ ๕นักเรียนยกมือขึ้นถามก่อน เมื่อมีข้อสงสัย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด($\bar{X}=3.29$)

๕) ด้านอัปมาทการวตา(การเคารพในความไม่ประมาท) นักเรียน มีการปฏิบัติตนตามหลักคารวธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.67$)เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่ ๑นักเรียนเตรียมตัวในการเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.78$) รองลงมา คือ ข้อที่ ๔นักเรียนวางแผนในการใช้ชีวิต($\bar{X}=3.76$) ส่วนข้อที่ ๓ นักเรียนมีสมาธิอยู่กับตัว ในขณะที่ปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด($\bar{X}=3.59$)

๖) ด้านปฏิสันถารคารวตา (การเคารพในการต้อนรับ) นักเรียนมีการปฏิบัติตนตามหลักการวธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.91$)เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่ ๕นักเรียนให้ความเคารพต่อผู้มาติดต่อกับบิดามารดา – ญาติผู้ใหญ่ที่บ้านมีค่าเฉลี่ยสูงสุด($\bar{X}=4.11$) รองลงมา คือ ข้อที่ ๖นักเรียนเมื่อไปเป็นแขกของผู้อื่น มีการปฏิบัติตนด้วยการทำตนไม่ให้เจ้าบ้านหนักใจ เช่นรู้จักเวลา และแสดงความยินดีในการต้อนรับของเขา($\bar{X}=3.96$) ส่วนข้อที่ ๔นักเรียนให้ความเคารพต่อผู้ที่มาติดต่อกับโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด($\bar{X}=3.79$)

๕.๑.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามหลักการวธรรมของนักเรียนโรงเรียนกอบกาญจน์ศึกษามูลนิธิ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาจำแนกตามเพศ ระดับชั้นปี เกรดเฉลี่ย อาชีพผู้ปกครอง จำนวนครั้งในการทำกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา (ต่อสัปดาห์)และสถานภาพครอบครัว ดังนี้

๑) การปฏิบัติตนตามหลักการวธรรมของนักเรียนโรงเรียนกอบกาญจน์ศึกษามูลนิธิ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาโดยรวมทั้ง ๖ ด้าน จำแนกตามเพศ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.74$ และ 3.66)เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย เพศชาย พบว่า ด้านปฏิสันถารคารวตา (การเคารพในการต้อนรับ) มีค่าเฉลี่ย สูงสุด($\bar{X}=3.95$) รองลงมา คือ ด้านพุทธคารวตา (การเคารพในพระพุทธเจ้า) ($\bar{X}=3.80$)ส่วนด้านสังฆคารวตา (การเคารพในพระสงฆ์) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=3.61$)เพศหญิง พบว่า ด้านปฏิสันถารคารวตา (การเคารพในการต้อนรับ) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด($\bar{X}=3.88$) รองลงมา คือ ด้านพุทธคารวตา (การเคารพในพระพุทธเจ้า) ($\bar{X}=3.80$) ส่วนด้านสังฆคารวตา (การเคารพในพระสงฆ์)มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด($\bar{X}=3.48$)

๒)การปฏิบัติตนตามหลักการวธรรมของนักเรียนโรงเรียนกอบกาญจน์ศึกษามูลนิธิ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาโดยรวมทั้ง ๖ ด้าน จำแนกตามระดับชั้นปี อยู่ในระดับมาก($\bar{X}=3.76$, 3.59 และ 3.72)เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ พบว่าด้านพุทธคารวตา (การเคารพในพระพุทธเจ้า)กับด้านปฏิสันถารคารวตา (การเคารพในการต้อนรับ) มีค่าเฉลี่ย สูงสุด($\bar{X}=3.93$) รองลงมา คือ ด้านสิกขาคารวตา (การเคารพในการศึกษา) ($\bar{X}=3.70$)ส่วนด้านธัมมคารวตา (การเคารพในพระธรรม) กับด้านสังฆคารวตา (การเคารพในพระสงฆ์) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=3.64$) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ พบว่าด้านพุทธคารวตา (การเคารพในพระพุทธเจ้า) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด($\bar{X}=3.76$) รองลงมา คือ ด้านปฏิสันถารคารวตา (การเคารพในการต้อนรับ) ($\bar{X}=3.71$)ส่วนด้านสังฆคารวตา (การเคารพในพระสงฆ์)มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=3.48$)ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ พบว่าด้านปฏิสันถารคารวตา (การเคารพในการต้อนรับ)มีค่าเฉลี่ย

สูงสุด($\bar{X}=๔.๐๗$) รองลงมา คือ ด้านอุปมาพหุคารวตา (การเคารพในความไม่ประมาท) ($\bar{X}=๓.๗๙$) ส่วนด้านสังฆคารวตา (การเคารพในพระสงฆ์)มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=๓.๔๘$)

๓) การปฏิบัติตนตามหลักคารวธรรมของนักเรียนโรงเรียนกอบกาญจน์ศึกษามูลนิธิ อำเภอดำรงวิทยะปาล์ม จังหวัดสงขลาโดยรวมทั้ง ๖ ด้าน จำแนกตามเกรดเฉลี่ยน้อยกว่า ๒.๐๐ อยู่ในระดับปานกลาง($\bar{X}=๓.๔๔$) ส่วนเกรดเฉลี่ย ๒.๐๐ - ๒.๙๙ กับเกรดเฉลี่ยตั้งแต่ ๓.๐๐ ขึ้นไป อยู่ในระดับมาก($\bar{X}=๓.๗๑$ และ ๓.๗๗)เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย เกรดเฉลี่ยน้อยกว่า ๒.๐๐ พบว่า ด้านพุทธคารวตา (การเคารพในพระพุทธรูป) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด($\bar{X}=๓.๖๕$) รองลงมา คือ ด้านปฏิสันถารคารวตา (การเคารพในการต้อนรับ) ($\bar{X}=๓.๕๗$) ส่วนด้านธัมมคารวตา (การเคารพในพระธรรม) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=๓.๒๖$) เกรดเฉลี่ย ๒.๐๐ - ๒.๙๙ พบว่า ด้านปฏิสันถารคารวตา (การเคารพในการต้อนรับ) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด($\bar{X}=๓.๙๖$) รองลงมา คือ ด้านพุทธคารวตา (การเคารพในพระพุทธรูป) ($\bar{X}=๓.๗๖$) ส่วนด้านสังฆคารวตา (การเคารพในพระสงฆ์) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=๓.๕๒$) เกรดเฉลี่ยตั้งแต่ ๓.๐๐ ขึ้นไป พบว่า ด้านปฏิสันถารคารวตา (การเคารพในการต้อนรับ) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด($\bar{X}=๓.๙๗$) รองลงมา คือ ด้านพุทธคารวตา (การเคารพในพระพุทธรูป) ($\bar{X}=๓.๘๗$) ส่วนด้านสังฆคารวตา (การเคารพในพระสงฆ์) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด($\bar{X}=๓.๖๑$)

๔) การปฏิบัติตนตามหลักคารวธรรมของนักเรียนโรงเรียนกอบกาญจน์ศึกษามูลนิธิ อำเภอดำรงวิทยะปาล์ม จังหวัดสงขลาโดยรวมทั้ง ๖ ด้าน จำแนกตามอาชีพผู้ปกครองอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๖๔$, ๓.๗๕, ๓.๗๒ และ ๓.๖๖)เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ผู้ปกครองอาชีพ เกษตรกรรม/รับจ้างทั่วไป พบว่าด้านปฏิสันถารคารวตา (การเคารพในการต้อนรับ) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด($\bar{X}=๓.๙๓$) รองลงมา คือ ด้านพุทธคารวตา (การเคารพในพระพุทธรูป) ($\bar{X}=๓.๗๑$) ส่วนด้านธัมมคารวตา (การเคารพในพระธรรม) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=๓.๕๕$) ผู้ปกครองอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว พบว่าด้านปฏิสันถารคารวตา (การเคารพในการต้อนรับ) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด($\bar{X}=๓.๙๘$) รองลงมา คือ ด้านพุทธคารวตา (การเคารพในพระพุทธรูป) ($\bar{X}=๓.๗๙$) ส่วนด้านสังฆคารวตา (การเคารพในพระสงฆ์) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=๓.๕๕$) ผู้ปกครองอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ พบว่าด้านสิกขาคารวตา (การเคารพในการศึกษา) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด($\bar{X}=๓.๘๒$) รองลงมา คือ ด้านพุทธคารวตา (การเคารพในพระพุทธรูป) กับด้านปฏิสันถารคารวตา (การเคารพในการต้อนรับ) ($\bar{X}=๓.๗๕$) ส่วนด้านสังฆคารวตา (การเคารพในพระสงฆ์) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=๓.๖๒$) ผู้ปกครองอาชีพแม่บ้าน/พ่อบ้าน พบว่าด้านพุทธคารวตา (การเคารพในพระพุทธรูป) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด($\bar{X}=๔.๑๔$) รองลงมา คือ ด้านปฏิสันถารคารวตา (การเคารพในการต้อนรับ) ($\bar{X}=๓.๗๕$) ส่วนด้านสังฆคารวตา (การเคารพในพระสงฆ์) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=๓.๓๒$)

๕) การปฏิบัติตนตามหลักศีลธรรมของนักเรียนโรงเรียนกอบกาญจน์ศึกษามูลนิธิ อำเภอลำดวน จังหวัดสงขลาโดยรวมทั้ง ๖ ด้าน จำแนกตามจำนวนครั้งในการทำกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา (ต่อสัปดาห์) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = ๓.๖๓, ๓.๘๕ และ ๓.๘๔) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย จำนวนครั้งในการทำกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา (ต่อสัปดาห์) ๑ - ๓ ครั้ง พบว่าด้านปฏิสังขการวตา (การเคารพในการต้อนรับ) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = ๓.๘๕) รองลงมา คือ ด้านพุทธคารวตา (การเคารพในพระพุทธเจ้า) ($\bar{X}$ = ๓.๗๒) ส่วนด้านสังฆคารวตา (การเคารพในพระสงฆ์) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}$ = ๓.๔๕) จำนวนครั้งในการทำกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา (ต่อสัปดาห์) ๔ - ๖ ครั้ง พบว่าด้านปฏิสังขการวตา (การเคารพในการต้อนรับ) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = ๔.๑๑) รองลงมา คือ ด้านพุทธคารวตา (การเคารพในพระพุทธเจ้า) ($\bar{X}$ = ๓.๙๓) ส่วนด้านสังฆคารวตา (การเคารพในพระธรรม) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}$ = ๓.๗๓) จำนวนครั้งในการทำกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา (ต่อสัปดาห์) ตั้งแต่ ๗ ครั้ง ขึ้นไป พบว่าด้านพุทธคารวตา (การเคารพในพระพุทธเจ้า) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = ๔.๑๕) รองลงมา คือ ด้านอัปมาทคารวตา (การเคารพในความไม่ประมาท) กับด้านปฏิสังขการวตา (การเคารพในการต้อนรับ) ($\bar{X}$ = ๓.๘๔) ส่วนด้านสังฆคารวตา (การเคารพในพระสงฆ์) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}$ = ๓.๖๕)

๖) การปฏิบัติตนตามหลักศีลธรรมของนักเรียนโรงเรียนกอบกาญจน์ศึกษามูลนิธิ อำเภอลำดวน จังหวัดสงขลาโดยรวมทั้ง ๖ ด้าน จำแนกตามสถานภาพครอบครัว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = ๓.๗๐, ๓.๕๙ และ ๓.๗๓) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย สถานภาพครอบครัว อยู่กับพ่อแม่ พบว่า ด้านปฏิสังขการวตา (การเคารพในการต้อนรับ) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = ๓.๙๑) รองลงมา คือ ด้านพุทธคารวตา (การเคารพในพระพุทธเจ้า) ($\bar{X}$ = ๓.๘๒) ส่วนด้านสังฆคารวตา (การเคารพในพระสงฆ์) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}$ = ๓.๕๖) สถานภาพครอบครัว อยู่กับญาติ พบว่าด้านพุทธคารวตา (การเคารพในพระพุทธเจ้า) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = ๓.๗๔) รองลงมา คือ ด้านปฏิสังขการวตา (การเคารพในการต้อนรับ) ($\bar{X}$ = ๓.๖๘) ส่วนด้านสังฆคารวตา (การเคารพในพระสงฆ์) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}$ = ๓.๓๕) สถานภาพครอบครัว อยู่กับพระ/สถานสงเคราะห์ พบว่า ด้านปฏิสังขการวตา (การเคารพในการต้อนรับ) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = ๔.๐๑) รองลงมา คือ ด้านอัปมาทคารวตา (การเคารพในความไม่ประมาท) ($\bar{X}$ = ๓.๘๒) ส่วนด้านสังฆคารวตา (การเคารพในพระสงฆ์) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}$ = ๓.๕๓)

๕.๑.๔ ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตนตามหลักศีลธรรมของนักเรียนโรงเรียนกอบกาญจน์ศึกษามูลนิธิ อำเภอลำดวน จังหวัดสงขลา จำแนกตามเพศ ระดับชั้นปี เกรดเฉลี่ย อาชีพ

ผู้ปกครอง จำนวนครั้งในการทำกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา(ต่อสัปดาห์)และสถานภาพครอบครัวต่างกัน ดังนี้

๑) ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตนตามหลักศีลธรรมของนักเรียนโรงเรียนกอบกาญจน์ศึกษามูลนิธิ อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร จำแนกตามเพศโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่ง ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๒) ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตนตามหลักศีลธรรมของนักเรียนโรงเรียนกอบกาญจน์ศึกษามูลนิธิ อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร จำแนกตามระดับชั้นปีโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่ง ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านปฏิสังขการคารวตา (การเคารพในการต้อนรับ)แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนด้านพุทธคารวตา (การเคารพในพระพุทธเจ้า)ด้านธัมมคารวตา (การเคารพในพระธรรม)ด้านสังฆคารวตา (การเคารพในพระสงฆ์)ด้านสิกขาการวตา (การเคารพในการศึกษา) และด้านอัปมาทการวตา (การเคารพในความไม่ประมาท)ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๓) ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตนตามหลักศีลธรรมของนักเรียนโรงเรียนกอบกาญจน์ศึกษามูลนิธิ อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร จำแนกตามเกรดเฉลี่ย โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านธัมมคารวตา (การเคารพในพระธรรม)ด้านอัปมาทการวตา (การเคารพในความไม่ประมาท)ด้านปฏิสังขการคารวตา (การเคารพในการต้อนรับ)แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนด้านพุทธคารวตา (การเคารพในพระพุทธเจ้า)ด้านสังฆการวตา (การเคารพในพระสงฆ์) และด้านสิกขาการวตา (การเคารพในการศึกษา)ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๔) ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตนตามหลักศีลธรรมของนักเรียนโรงเรียนกอบกาญจน์ศึกษามูลนิธิ อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร จำแนกตามอาชีพผู้ปกครอง โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่ง ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านพุทธคารวตา (การเคารพในพระพุทธเจ้า)แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนด้านธัมมคารวตา (การเคารพในพระธรรม)ด้านสังฆการวตา (การเคารพในพระสงฆ์)ด้านสิกขาการวตา (การเคารพในการศึกษา)ด้านอัปมาทการวตา (การเคารพในความไม่ประมาท) และด้านปฏิสังขการคารวตา (การเคารพในการต้อนรับ)ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๕) ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตนตามหลักศีลธรรมของนักเรียนโรงเรียนกอบกาญจน์ศึกษามูลนิธิ อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร จำแนกตามจำนวนครั้งในการทำกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา(ต่อสัปดาห์) โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่ง ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้าน พุทธคารวตา (การเคารพในพระพุทธเจ้า)

กับด้านสังฆการวตา (การเคารพในพระสงฆ์)แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนด้านธัมมการวตา (การเคารพในพระธรรม)ด้านสิกขาการวตา (การเคารพในการศึกษา)ด้านอัปมาทการวตา (การเคารพในความไม่ประมาท) และด้านปฏิสันถารการวตา (การเคารพในการต้อนรับ)ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๖) ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตนตามหลักการธรรมของนักเรียนโรงเรียนกอบกาญจน์ศึกษามูลนิธิ อำเภอลำดวน จังหวัดสงขลาจำแนกตามสถานภาพครอบครัว โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ซึ่ง ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๕.๑.๕ ผลการรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการปฏิบัติตนตามหลักการธรรมของนักเรียนโรงเรียนกอบกาญจน์ศึกษามูลนิธิ อำเภอลำดวน จังหวัดสงขลา ดังนี้

๑) ด้านพุทธการวตา (การเคารพในพระพุทธเจ้า) มีแนวทางส่งเสริม ได้แก่ ควรส่งเสริมให้นักเรียนได้ไหว้พระพุทธรูปที่โรงเรียน ควรส่งเสริมให้ความรู้เรื่องพุทธประวัติและความสำคัญของพระพุทธเจ้า และควรส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา

๒) ด้านธัมมการวตา (การเคารพในพระธรรม) มีแนวทางส่งเสริม ได้แก่ นักเรียนควรปฏิบัติตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาเพื่อเป็นคนดี และนักเรียนควรตั้งใจปฏิบัติศีล ๕

๓) ด้านสังฆการวตา (การเคารพในพระสงฆ์) มีแนวทางส่งเสริม ได้แก่ นักเรียนเมื่อเจอพระสงฆ์แล้วไหว้ ให้การเคารพ นักเรียนไม่ส่งเสียงดังหรือพูดคุยในขณะที่เรียนกับพระ และนักเรียนควรตั้งใจฟังในสิ่งที่พระสอน

๔) ด้านสิกขาการวตา (การเคารพในการศึกษา)มีแนวทางส่งเสริม ได้แก่ นักเรียนควรตั้งใจขยันเรียน นักเรียนควรค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ และนักเรียนควรให้ความเคารพ ให้เกียรติครูผู้สอน

๕)ด้านอัปมาทการวตา(การเคารพในความไม่ประมาท) มีแนวทางส่งเสริม ได้แก่ นักเรียนควรทำอะไรอย่างมีสติไม่ประมาท นักเรียนไม่ควรทำงานค้างคา และนักเรียนควรคิดก่อนทำก่อนพูด

๖)ด้านปฏิสันถารการวตา (การเคารพในการต้อนรับ) มีแนวทางส่งเสริม ได้แก่ นักเรียนควรเคารพให้เกียรติกับแขกผู้มาเยือนโรงเรียน นักเรียนควรให้การช่วยเหลือกับผู้ที่มาขอความช่วยเหลือและนักเรียนควรช่วยกันรักษาความสะอาดในโรงเรียน

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง “การปฏิบัติตนตามหลักการธรรมของนักเรียนโรงเรียนกอบกาญจน์ศึกษามูลนิธิ อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ” ผู้วิจัยได้นำผลที่พบจากการวิจัยมาอภิปรายเชื่อมโยงทฤษฎีแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นดังต่อไปนี้

๕.๒.๑ การปฏิบัติตนตามหลักการธรรมของนักเรียนโรงเรียนกอบกาญจน์ศึกษามูลนิธิ อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมทั้ง ๖ ด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ก็พบว่า นักเรียนปฏิบัติตนตามหลักการธรรมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้เพราะหลักการธรรมมีอิทธิพลต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมไทย โดยเฉพาะกับเด็กและเยาวชน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **บุญช่วย ลือโสภณ** ได้ศึกษา ได้ทำการวิจัย เรื่อง ศึกษาหลักการปฏิบัติตนตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาทของนักเรียนโรงเรียนกีฬาจังหวัดขอนแก่นจากการศึกษาพบว่า พระพุทธศาสนาได้มีอิทธิพลต่อคนไทยเป็นอย่างมากประชาชนชาวไทยได้ยอมรับนับถือ พระพุทธศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจเป็นรากฐานแห่งวัฒนธรรมไทยบรรพบุรุษไทยได้นำหลักสัมมาคารวะเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอาศัยหลักธรรมและข้อปฏิบัติจากพระพุทธศาสนาเป็นหลัก โดยการประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสังคมอย่างเหมาะสมได้แก่การเคารพในพระพุทธศาสนาคือการเคารพในพระพุทธเจ้า การเคารพในพระธรรมการเคารพในพระสงฆ์การเคารพในการศึกษาการเคารพในความไม่ประมาทและการเคารพในการต้อนรับและสามารถแยกพิจารณาเป็นรายด้าน ดังนี้

๑) ด้านพุทธคารวตา (การเคารพในพระพุทธเจ้า) นักเรียนมีการปฏิบัติตนตามหลักการธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะข้อที่ว่านักเรียนแสดงความเคารพต่อพระพุทธรูปด้วยการกราบไหว้ด้วยเบญจางคประดิษฐ์ถูกต้องเหมาะสม และข้อที่ว่านักเรียนระลึกถึงพระคุณของพระพุทธเจ้า ได้แก่ พระปัญญาคุณ พระกรุณาธิคุณ และบริสุทธิคุณ ซึ่งเป็นการระลึกถึงคุณของพระพุทธเจ้าถือเป็นมงคลแก่ชีวิต สอดคล้องกับงานเขียนของ **พระธรรมธีรราชมหามุนี (โชดกญาณสิทธิ)**^๑ในเรื่องมงคล๓๘ประการที่แสดงถึงการเคารพในพระพุทธเจ้า เคารพต่อพระพุทธรูป ด้วยการกราบไหว้ด้วยเบญจางคประดิษฐ์ เปล่งวาจาว่าคำระลึกถึงพระพุทธคุณ ตามระลึกถึงพระพุทธคุณด้วยใจอันบริสุทธิ์ผุดผ่อง ถึงเป็นมงคลอย่างยิ่ง

๒) ด้านธัมมคารวตา (การเคารพในพระธรรม) นักเรียนมีการปฏิบัติตนตามหลักการธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะข้อที่ว่าเมื่อฟังธรรมนักเรียนมีการตั้งใจในการฟังและไม่พูดดูหมิ่นพระธรรม และข้อที่ว่า นักเรียนปฏิบัติหน้าที่ในชีวิตให้อยู่ในกรอบของหลักไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ และปัญญาซึ่งสอดคล้องกับ งานเขียนของ **พระธรรมธีรราชมหามุนี (โชดกญาณสิทธิ)**ในเรื่องมงคล๓๘ประการ ที่กล่าวถึงการเคารพในพระธรรมว่า เมื่อมีการประกาศฟังธรรมก็ไปฟังธรรมนั่งฟังธรรมในโรงธรรมโดยเคารพ ไม่นั่งหลับไม่ฟังขานไม่สนทนากันถึงเรื่องอื่นๆตั้งใจฟังจริงๆไม่วางหนังสือ

^๑พระธรรมธีรราชมหามุนี (โชดกญาณสิทธิ), **มงคล๓๘ประการ**. พิมพ์ครั้งที่๘ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๒), หน้า๑๗๕-๑๗๗.

บรรจุพระธรรมไว้ในที่ต่ำไม่เหยียบย่ำคัมภีร์ไม่พาดดูหมิ่นพระธรรม และตั้งใจปฏิบัติตามหลักศีลสมาธิ และปัญญา เป็นมงคลอย่างยิ่ง ซึ่งถือเป็นมงคลอย่างยิ่ง และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ **พระมหาหมวด สุกกธมโม (โถมศรี)**^๒ ได้ทำการวิจัยการศึกษาเชิงวิเคราะห์แนวความคิดเรื่องความเคารพในพระพุทธศาสนา ผลของการศึกษาทำให้ทราบว่า ความเคารพเป็นหลักธรรมสำคัญประการหนึ่ง พระพุทธเจ้าตรัสว่า เป็นมงคลอันสูงสุด พื้นฐานสำคัญของความเคารพ ได้แก่ ศีลหรือวินัยอันเป็นข้อวัตรปฏิบัติเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของคนในสังคม และพึงศึกษาให้ครบกระบวนการของการศึกษาตามหลักพระพุทธศาสนา คือ ไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ และปัญญา หลักการทั้ง ๓ ประการนี้ ช่วยเสริมสร้างให้คนมีหลักครองใจและมีวินัยยิ่งขึ้นส่งผลให้เกิดความเคารพในตัวบุคคลและสิ่งต่างๆ

๓) ด้านสังฆคารวตา (การเคารพในพระสงฆ์) นักเรียนมีการปฏิบัติตามหลักคารวธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมากโดยเฉพาะข้อที่ว่านักเรียนเมื่อไปอยู่ที่บารุงของพระสงฆ์มีการแสดงความเคารพด้วยการประนมมือกราบไหว้ถูกต้องเหมาะสม และข้อที่ว่า นักเรียนปฏิบัติต่อพระสงฆ์ด้วยจิตใจเลื่อมใส เช่น มีการดูแลความสะอาด ซึ่งสอดคล้องกับ งานเขียนของ **พระธรรมธีรราชมหามณี (โชดก ญาณสิทธิ)**ในเรื่องมงคล๓๘ประการ ที่กล่าวถึงการเคารพในพระสงฆ์ว่า เวลาไปอยู่ที่บารุงของพระสงฆ์ต้องไหว้หรือกราบด้วยเบญจางคประดิษฐ์โดยกิริยาอาการเรียบร้อยก่อนแล้วจึงนั่งต้อนรับด้วยไทยธรรมตามมีตามเกิดหรือตามศรัทธา

๔) ด้านสิกขาการวตา (การเคารพในการศึกษา) นักเรียนมีการปฏิบัติตามหลักคารวธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะข้อที่ว่า นักเรียนแสดงความเคารพต่อผู้สอน เช่น บิดามารดา ครูอาจารย์ ถูกต้องเหมาะสม และข้อที่ว่านักเรียนรู้จักตระหนักถึงคุณค่าของการศึกษาหาความรู้ทางโลกซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ **บุญช่วย ลือโสภะ**^๓ ได้ศึกษา ได้ทำการวิจัย เรื่องศึกษาหลักการปฏิบัติตามหลักคารวตาในพระพุทธศาสนาเถรวาทของนักเรียนโรงเรียนกีฬาจังหวัดขอนแก่น ที่พบว่า พฤติกรรมการแสดงออกด้านสังคมของนักเรียนและด้านการศึกษา มีผลต่อพฤติกรรมด้านความเคารพของนักเรียนโดยรวมอยู่ระดับที่มาก และผลจากแบบสัมภาษณ์ พบว่าควรส่งเสริมความเคารพด้วยการจัดการเรียนการสอนครูผู้สอนควรสอดแทรกหลักความเคารพให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียนเพื่อให้นักเรียนได้รับการเรียนรู้ร่วมกันเข้าใจการปฏิบัติตามหลักความเคารพตรงกันและควรสอดแทรกหลักธรรมทาง

^๒พระมหาหมวด สุกกธมโม (โถมศรี), “การศึกษาเชิงวิเคราะห์แนวความคิดเรื่องความเคารพในพระพุทธศาสนา”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖).

^๓บุญช่วย ลือโสภะ, “ศึกษาการปฏิบัติตามหลักคารวตาในพระพุทธศาสนาเถรวาทของนักเรียนโรงเรียนกีฬาจังหวัดขอนแก่น” **วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕), บทคัดย่อ.

พระพุทธศาสนาถือหลักการวตาและนำหลักทศสสารณียธรรม ๖ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเห็น
 ความสำคัญของการอยู่ร่วมกันด้วยความเคารพ

๕) ด้านอัปมาทการวตา(การเคารพในความไม่ประมาท) นักเรียนมีการปฏิบัติตนตาม
 หลักการวธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะข้อที่ว่า นักเรียนเตรียมตัวในการเรียน และข้อที่ว่า
 นักเรียนวางแผนในการใช้ชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับงานเขียนของ **พระธรรมธีรราชมหามุนี (โชดกญาณ
 สิทธิ)**ในเรื่องมงคล๓๘ประการ ที่กล่าวถึงการเคารพในความไม่ประมาทว่า รู้จักคุณค่าของเวลาไม่ผัด
 เพี้ยนปล่อยวันคืนให้ล่วงไปเปล่าไม่ปล่อยใจให้ลุ่มหลงมัวเมาในสิ่งเฝ้ายวนและความสนุกสนาน
 เพลิดเพลินต่างๆเร่งปฏิบัติหน้าที่การงานให้สำเร็จผลด้วยดีมีสติสัมปชัญญะรู้จักยับยั้งชั่งใจบังคับ
 ควบคุมตนเองได้และหัดเป็นคนรอบคอบ และสอดคล้องกับข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิดที่
 นักเรียนให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้นักเรียนควรทำอะไรอย่างมีสติไม่ประมาท นักเรียนไม่ควร
 ทำงานคั่งคา และนักเรียนควรคิดก่อนทำ ก่อนพูด

๖) ด้านปฏิสันถารการวตา (การเคารพในการต้อนรับ) นักเรียนมีการปฏิบัติตนตาม
 หลักการวธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมากโดยเฉพาะข้อที่ว่านักเรียนให้ความเคารพต่อผู้มาติดต่อกับบิดา
 มารดา – ญาติผู้ใหญ่ที่บ้าน และข้อที่ว่านักเรียนเมื่อไปเป็นแขกของผู้อื่นมีการปฏิบัติตนด้วยการทำตน
 ไม่ให้เจ้าบ้านหนักใจ เช่นรู้จักเวลา และแสดงความยินดีในการต้อนรับของเขา ซึ่งสอดคล้องกับผล
 การศึกษาของ **พระมหาสุชิน สุชีโว** ^๔ การรู้จักสงเคราะห์ซึ่งกันและกันสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกัน
 และกันด้วยการต้อนรับนั่นเองเป็นการรวมน้ำใจหรือการเชื่อมสัมพันธ์ใจคนให้เป็นหนึ่งเดียวด้วยการ
 แสดงออกซึ่งความรักความปรารถนาดีความสามัคคีมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แบ่งปันซึ่งกัน
 และกันด้วยการสงเคราะห์ให้ความช่วยเหลือด้วยการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เกื้อกูลซึ่งกันและกันด้วย
 สัมพันธภาพไมตรีอันเกิดจากการเห็นอกเห็นใจกันเข้าใจในกันและกันเพื่อยึดเหนี่ยวประสานสามัคคี
 กันไว้การรวมเข้าด้วยกันการไม่ทะเลาะวิวาทความพร้อมเพรียงและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
 รวมเข้าเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

๕.๒.๒ จ ากการเปรียบเทียบการปฏิบัติตนตามหลักการวธรรมของนักเรียนโรงเรียนกอบ
 กาญจน์ศึกษามูลนิธิ อำเภอลาดใหญ่ จังหวัดสงขลาจำแนกตามเพศ ระดับชั้นปี เกรดเฉลี่ย อาชีพ
 ผู้ปกครอง จำนวนครั้งในการทำกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา และสถานภาพครอบครัว ต่างกัน ซึ่ง
 สามารถอภิปราย ได้ดังนี้

๑) นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มี การปฏิบัติตนตามหลักการวธรรม โดยรวมไม่แตกต่าง
 กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ **พระบุญฤทธิ์ ทีปภักโร**

^๔พระมหาสุชินสุชีโว, “การศึกษาวิเคราะห์เรื่องหลักการสงเคราะห์ญาติในพระพุทธศาสนาเถรวาท ,
 “วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต , (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ,
 ๒๕๔๖), หน้า๑๓.

(หนูยิ้มซ้าย) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การนำหลักคุณธรรมพื้นฐาน ๘ ประการ มาใช้ในการดำเนินชีวิต ของนักเรียนโรงเรียนจรัสพิซากร อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งพบว่า นักเรียนที่มีเพศ ต่างกัน มีการนำหลักคุณธรรมพื้นฐาน ๘ ประการ มาใช้ในการดำเนินชีวิต แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ “ซึ่งทั้งนี้อาจเป็นเพราะ นักเรียนโรงเรียนกอบกาญจน์ศึกษามูลนิธิ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ได้มีการอบรมกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมประจำป้อย่าง สม่าเสมอ และได้มีพระภิกษุเป็นอาจารย์วิทยากรในการจัดอบรมโดยตลอด ทำให้พฤติกรรมกาปฏิบัติ ตามหลักคุณธรรมของนักเรียนทั้งเพศชายและเพศหญิงไม่แตกต่างกัน และเป็นไปตามแนวทางการ การแก้ไขปัญหาความเคาพของนักเรียน ที่ บุญช่วย ลือโสภา ได้เสนอแนะว่า โรงเรียนควรการจัด กิจกรรมส่งเสริมความเคาพคือการจัดการเรียนการสอนครูผู้สอนควรสอดแทรกหลักความเคาพให้ เกิดขึ้นในตัวนักเรียนเพื่อให้นักเรียนได้รับการเรียนรู้ร่วมกันเข้าใจการปฏิบัติตามหลักความเคาพ ตรงกันและควรสอดแทรกหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาคือหลักคารวตาและนำหลักทศสาราณีย ธรรม ๑ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการอยู่ร่วมกันด้วยความเคาพ^๖

๒) นักเรียนที่มีระดับชั้นปีต่างกัน มี การปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรม โดยรวมไม่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ มีเพียงด้านปฏิสันถารคารวตา (การเคาพในการ ต้อนรับ) ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนด้าน อื่นไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พระบุญฤทธิ์ ทีปงโร (หนูยิ้มซ้าย) ที่พบว่านักเรียนที่มีระดับชั้นปี ต่างกัน มีการนำหลักคุณธรรมพื้นฐาน ๘ ประการ มาใช้ในการดำเนินชีวิต แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียน โรงเรียนกอบกาญจน์ศึกษามูลนิธิ อำเภอ หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ในทุกชั้นปี ได้มีการอบรมกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมประจำป้อย่าง สม่าเสมอ และนักเรียนแต่ละกลุ่มชั้นปีก็มีลักษณะที่มีความใกล้เคียงกัน จึงทำให้ไม่เห็นความแตกต่าง โดยภาพรวม ส่วนในด้านปฏิสันถารคารวตา (การเคาพในการต้อนรับ) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ มีการเคาพในการต้อนรับสูงกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ทั้งนี้เป็นเพราะมีความเป็นผู้ใหญ่กว่า จึงเห็นความสำคัญในด้านนี้มากกว่า

^๕ พระบุญฤทธิ์ ทีปงโร (หนูยิ้มซ้าย), “การนำหลักคุณธรรมพื้นฐาน ๘ ประการ มาใช้ในการดำเนิน ชีวิตของนักเรียนโรงเรียนจรัสพิซากร อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตร มหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖), บทคัดย่อ.

^๖ บุญช่วย ลือโสภา, “ศึกษาการปฏิบัติตามหลักคุณธรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาทของนักเรียนโรงเรียน กีฬาสังฆะขอนแก่น” **วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง กรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕), บทคัดย่อ.

๓) นักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยต่างกัน มี การปฏิบัติตนตามหลักการธรรม โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านธัมมการวตา (การเคารพในพระธรรม) ด้านอัปปมาทการวตา (การเคารพในความไม่ประมาท) ด้านปฏิสันถารการวตา (การเคารพในการต้อนรับ) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ทั้งนี้โดยนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ย ๒.๐๐ – ๒.๙๙ และ ๓.๐๐ ขึ้นไป จะมีการปฏิบัติตนตามหลักการธรรมมากกว่านักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยน้อยกว่า ๒.๐๐ ทั้งนี้เป็นเพราะนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสูงหรือนักเรียนเก่ง จะมีการเคารพในพระธรรม การเคารพในความไม่ประมาทมากกว่านักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยต่ำ

๔) นักเรียนที่มีอาชีพผู้ปกครองต่างกัน มี การปฏิบัติตนตามหลักการธรรม โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีเพียงด้านพุทธการวตา (การเคารพในพระพุทธเจ้า) ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พระบุญฤทธิ์ ธิปงกโร (หนูยิ้มซ้าย) ที่พบว่า นักเรียนที่มีอาชีพบิดาหรือมารดาต่างกัน มีการนำหลักคุณธรรมพื้นฐาน ๘ ประการ มาใช้ในการดำเนินชีวิต ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ทั้งนี้ นักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพแม่บ้านพ่อบ้าน มีเวลาในการดูแลอบรมสั่งสอนลูกโดยเฉพาะในการเคารพในพระพุทธเจ้า จึงมีการปฏิบัติตนตามหลักการธรรม ด้านการเคารพในพระพุทธเจ้าสูงกว่ากลุ่มอื่น

๕) นักเรียนที่จำนวนครั้งในการทำกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาต่างกัน มี การปฏิบัติตนตามหลักการธรรม โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้าน พุทธการวตา (การเคารพในพระพุทธเจ้า) กับด้านสังฆการวตา (การเคารพในพระสงฆ์) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนด้าน อื่นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ทั้งนี้เพราะนักเรียนที่มีโอกาสได้ทำกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาบ่อยครั้งจะมีการปฏิบัติตนตามหลักการธรรม มากกว่านักเรียนที่มีการทำกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาบ่อยครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของ บุญช่วย ลือโสภิตา ที่เสนอให้โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนคือการเข้าค่ายปฏิบัติธรรมตามโครงการโรงเรียนควรเปลี่ยนสถานที่การจัดกิจกรรมทุกปีการศึกษาทั้งนั้น เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้หลักการปฏิบัติอย่างหลากหลายรูปแบบกับพระวิทยากรและสถานที่ด้วยและควรจัดกิจกรรมส่งเสริมความเคารพให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อให้นักเรียนตระหนักเห็นคุณค่ามีความสุขกับปฏิบัติตามหลักความเคารพและเพื่อให้นักเรียนอยู่รวมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

๖) นักเรียนที่มีสถานภาพครอบครัวต่างกัน มี การปฏิบัติตนตามหลักการธรรม โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ทั้งนี้เป็นเพราะนักเรียนส่วนใหญ่อาศัยอยู่

กับพ่อแม่ มีเพียงจำนวนน้อยที่อาศัยอยู่กับญาติ และอยู่กับพระหรือสถานสงเคราะห์ จึงทำให้ไม่พบความแตกต่างในการปฏิบัติตนตามหลักศีลธรรม

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง “การปฏิบัติตนตามหลักศีลธรรมของนักเรียนโรงเรียนกอบกาญจน์ศึกษามูลนิธิ อำเภอลำดวน จังหวัดสงขลา” ผลการวิจัยนำไปสู่การกำหนดข้อเสนอแนะดังนี้

๑.๑) จากแบบสอบถามปลายเปิดพบว่า ควรมีการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาที่ถูกต้องเหมาะสม เมื่อนักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเหมาะสมแล้ว ก็จะเป็นการส่งเสริมคุณลักษณะของการปฏิบัติตนตามหลักศีลธรรมที่ออกมาจากจิตใจของนักเรียน

๑.๒) จากการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสูง ให้ความสำคัญกับการเคารพในการศึกษา เคารพในธรรม เคารพในความไม่ประมาท และเคารพในการต้อนรับ มากกว่านักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยต่ำ ซึ่งโรงเรียนควรส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติตามหลักศีลธรรม ดังกล่าว อันจะช่วยทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนที่ดีขึ้น

๑.๓) จากผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีการปฏิบัติตามหลักศีลธรรม ด้านการเคารพในพระสงฆ์อยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะการพบปะสนทนารวมกับพระสงฆ์ ซึ่งโรงเรียนควรมีกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีโอกาสพบปะ เรียนรู้ กับพระสงฆ์มากยิ่งขึ้น

๑.๔) การแก้ไขปัญหาความเคารพของนักเรียนโรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความเคารพ โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ สอดแทรกหลักความเคารพให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้รับการเรียนรู้ และพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น และเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการอยู่ร่วมกันด้วยความเคารพ

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

๒.๑) ควรทำการวิจัย การปฏิบัติตามหลักศีลธรรมของนักเรียน ในมิติของการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสม

๒.๒) การวิจัยครั้งต่อไปควรเพิ่มกลุ่มเป้าหมายให้มากขึ้นกว่าเดิมเช่นศึกษากลุ่มนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอน ปลาย เพื่อศึกษา การปฏิบัติตนตามหลักศีลธรรม นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ที่จะได้เห็นว่าการพัฒนาเป็นไปอย่างต่อเนื่องเพียงใด

๒.๓) ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักคุณธรรมกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่เพียงใด และควรมีการส่งเสริมกิจกรรมอย่างไรเพื่อให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

๒.๔) ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษามีการศึกษาหลักธรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับสัมพันธ และส่งเสริมการปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรมและการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีการเคารพให้เกียรติกัน และมีความสุขมากยิ่งขึ้น